

ПРЕДМЕТ КОМПЛЕКСНОГО КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ДОКУМЕНТІВ, ВИГОТОВЛЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У сучасній практиці судово-технічної експертизи документів (СТЕД) і літературних джерелах визначено різні ситуації проведення комплексних експертиз, які не є новим явищем у судово-експертній практиці

Під час проведення комплексної СТЕД і трасологічної експертизи категорії трасології використовують у процесі вивчення реквізитів і матеріалів документів, оскільки у слідах-відображеннях – об'єктах СТЕД фіксується факт і форма взаємодії об'єктів, напрям і сила впливу, механізм і умови слідового контакту, властивості слідоутворюючих об'єктів тощо. Завдяки трасології експерт отримує інформацію про слідоутворюючий об'єкт (наприклад, принтер), за результатами його взаємодії зі слідоприймаючим об'єктом – документом, як зі слідом. Окрім цього, широка експертна спеціалізація надасть змогу застосовувати знання суміжних галузей знань, використовуючи більшість методів і методик певних видів експертиз. Прикладом комплексної експертизи із застосування знання у галузі СТЕД і трасологічної експертизи є дослідження слідів, які залишилися на папері під час його контакту з протяжним механізмом принтера [1, с. 50].

Експертиза бланків як різновид СТЕД також має комплексний характер, оскільки дослідження друкарського тексту і може поєднуватися із дослідженням матеріалу документів. Предмет такої експертизи залежить від поставлених перед експертом завдань, які поділяють на такі групи:

- ті, що належать до встановлення ознак, які вказують на наявність підробки чи підтверджують справжність;
- ті, що вказують спосіб виготовлення документів і використані технічні засоби;
- ті, що належать до встановлення місця виготовлення бланку;
- ті, що належать до встановлення конкретної особи;
- ті, що з'ясовують умови, які сприяють вчиненню підробки і незаконному використанню документів [2, с. 11–12].

З метою встановлення загального джерела походження і способу виготовлення оптичного диску відносно нього можуть бути проведені такі дослідження:

- дослідження поліграфічного оформлення дисків і укладок (СТЕД);
- дослідження записаної аудіо-, відео інформації, якості запису і відтворення, відповідності повноти інформації та фактичного розміщення творів на диску зазначеному на поліграфічному упакуванні (судово-фоноскопична і комп'ютерно-технічна експертизи);
- дослідження дисків на наявність і повноту інформації про осіб (фізичних чи юридичних), причетних до їх ввезення, виробництва, розповсюдження, а також про товарні знаки компанії виробника тощо (експертиза об'єктів авторського і суміжних прав); порівняльне дослідження слідів технологічного устаткування на дисках, футлярах і укладках зі зразком легітимної продукції (трасологічна експертиза) [3].

Проте, під час дослідження документів, виконаних за допомогою комп'ютерних технологій, найчастіше проводять комплексну експертизу, яка охоплює СТЕД і судову комп'ютерно-технічну експертизу. Наприклад, комплексне експертне дослідження із застосуванням знань із СТЕД, авторознавчої експертизи, комп'ютерно-технічної експертизи (охоплює технічну експертизу комп'ютерів, їх комплектуючих, експертизу програмного забезпечення та комп'ютерної інформації) проводять з метою встановлення: електронного оригіналу документа, використаного налаштування друку; факту комп'ютерного монтажу підписів, відбитків печатки (штампа) в підроблений документ; автора, виконавця документа тощо.

Комплексне криміналістичне дослідження із застосуванням знань із галузі СТЕД і дослідження матеріалів, речовин і виробів проводять шляхом аналізу морфології (внутрішньої та зовнішньої будови), складу, структури й інших властивостей об'єктів (барвника) з метою встановлення – чи однакова за складом барвна речовина у штрихах досліджуваного документа і зразках (картриджі принтера). Хімічний порівняльний аналіз чорнил у документі та картриджі щодо якісного та кількісного визначення їх компонентів є особливо важливим тоді, коли картридж заправляли чорнилами кустарного виробництва [4].

Отже, предмет комплексного криміналістичного дослідження документів, виконаних за допомогою комп'ютерних технологій, – це фактичні дані (факти і обставини), пов'язані з виготовленням, функціонуванням, зміною, знищенням документів, виготовлених за допомогою комп'ютерних технологій, які встановлюють шляхом дослідження документів та їх елементів (як взаємопов'язаних і взаємозумовлених систем) із застосуванням спеціальних знань, методів, способів досліджень у галузі СТЕД, судової комп'ютерно-технічної експертизи, авторознавчої, трасологічної експертиз та в інших галузях, а також спрямовані на вирішення поставлених експертних завдань в передбаченому законом порядку з метою встановлення істини у справі, що розслідується.

Список використаних джерел

1. Шведова О. В. Комплексне криміналістичне дослідження документів, виконаних за допомогою комп'ютерних технологій : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / О. В. Шведова. – Київ. 2006. – 188 с.
2. Дагите Анда-Леда Ионо. Выявление и предупреждение подделки и преступного использования бланков документов : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Дагите Анда-Леда Ионо. – М., 1974. – 19 с.
3. Авдеева Г. К. Практические аспекты проведения экспертиз лазерных компакт-дисков с целью выявления признаков контрафактной продукции / Г. К. Авдеева, Н. А. Шеметова // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук.-практ. матеріалів (до 80-річчя заснування Харківського НДІ судових експертиз). – Харків, 2003. – Вип. 3. – С. 348–354.
4. Шашкин С. Исследование документов, выполненных с помощью компьютерных технологий / С. Шашкин, П. Бондаренко // Законность. – 2003. – № 1 (819). – С. 20–22.